Štvrtok 6. októbra 2022

P9_TA(2022)0350

Útok na slobodu tlače v Mjanmarsku, najmä prípady Htet Htet Khineovej, Sithu Aung Myinta a Nyein Nyein Ayeovej

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 6. októbra 2022 o útoku na slobodu tlače v Mjanmarsku, najmä prípadoch Htet Htet Khineovej, Sithu Aung Myinta a Nyein Nyein Ayeovej (2022/2857(RSP))

(2023/C 132/09)

Európsky parlament,

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Mjanmarsku/Barme,

— so zreteľom na rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/243 z 21. februára 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2013/184/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Mjanmarsku/Barme, a ktorým sa ukladá štvrté kolo sankcií vzhľadom na pretrvávajúcu závažnú situáciu a zintenzívnenie porušovania ľudských práv v Mjanmarsku/Barme ([1]),

— so zreteľom na článok 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách, ktorý zakotvuje právo na slobodu prejavu a právo na informácie,

— so zreteľom na ústnu aktualizáciu o situácii v oblasti ľudských práv v Mjanmarsku, ktorú úradujúci vysoký komisár OSN pre ľudské práva 26. septembra 2022 poskytol Rade OSN pre ľudské práva,

— so zreteľom na vyhlásenie hovorcu Európskej služby pre vonkajšiu činnosť z 29. septembra 2022 o najnovšom odsúdení štátnej radkyne Daw Aun Schan Su Ťij,

— so zreteľom na oddiel 505 písm. a) mjanmarského trestného zákonníka,

— so zreteľom na päťbodový konsenzus Združenia národov juhovýchodnej Ázie z 24. apríla 2021,

— so zreteľom na článok 19 Všeobecnej deklarácie ľudských práv z roku 1948,

— so zreteľom na Medzinárodný dohovor o občianskych a politických právach z roku 1966, pokiaľ ide o slobodu presvedčenia a prejavu,

— so zreteľom na článok 144 ods. 5 a článok 132 ods. 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže 1. februára 2021 mjanmarská vojenská junta, známa ako Tatmadaw, nezákonne prevzala moc a násilne odstránila legitímne orgány;

B. keďže v auguste 2021 najvyšší veliteľ vojenskej junty Min Aun Hlain oznámil, že sa sám vymenúva za predsedu vlády a že výnimočný stav sa predlžuje do augusta 2023;

C. keďže legitímny prezident Win Myint a štátna radkyňa Aun Schan Su Ťij boli od vojenského prevratu zadržiavaní na základe niekoľkých neopodstatnených a politicky motivovaných obvinení a už boli odsúdení na niekoľko rokov odňatia slobody a v pracovných táboroch; keďže ak by štátna radkyňa Aun Schan Su Ťij bola odsúdená za všetkých 11 vznesených obvinení, mohla by byť odsúdená na maximálne 102 rokov odňatia slobody;

D. keďže od prevratu z 1. februára 2021 junta zatkla viac ako 15 500 osôb a zabila viac ako 2 300 osôb vrátane najmenej 188 detí;

E. keďže od vojenského prevratu vojenský režim naďalej narúša slobodu médií a porušuje ľudské práva novinárov v krajine; keďže Mjanmarsko je na 176. mieste zo 180 krajín vo svetovom indexe slobody tlače za rok 2022 vydanom Reportérmi bez hraníc; keďže mjanmarské vojenské orgány obmedzujú prístup k sociálnym médiám, internetu a iným nezávislým zdrojom informácií;

([1]) Ú. v. EÚ L 40, 21.2.2022, s. 28.

Štvrtok 6. októbra 2022

F. keďže 14. februára 2021 Tatmadaw zaviedol zmeny v trestnom zákonníku a trestnom poriadku, ktoré sa stali primárnymi právnymi ustanoveniami používanými na obvinenie novinárov, predstaviteľov študentov, štátnych zamestnancov a iných osôb, ktoré sú proti vojenskému režimu; keďže novozavedený oddiel 505 písm. a) trestného zákonníka, v ktorom sa zakazuje vyvolávanie strachu, šírenie falošných správ a podnecovanie trestných činov proti vládnemu zamestnancovi, za ktoré možno uložiť trest odňatia slobody až na tri roky, armáda využíva okrem iného na vznesenie trestných obvinení proti novinárom; keďže vojenské súdy v Mjanmarsku vedú súdne konania za zatvorenými dverami;

G. keďže od prevratu v roku 2021 junta zakázala médiá alebo ich prinútila opustiť Mjanmarsko za spravodajstvo o činoch armády; keďže mnohé zo zakázaných médií zohrávali zásadnú úlohu pri informovaní o situácii v Mjanmarsku; keďže ľudia v Mjanmarsku aj zahraničí sa vo veľkej miere spoliehajú na tieto médiá;

H. keďže boli zabití najmenej štyria novinári vrátane fotografov Soeho Nainga a Ayeho Kyawa, ktorí zomreli vo väzbe po tom, ako boli údajne mučení, a miestneho redaktora Pua Tuidima, ktorý bol údajne svojvoľne popravený armádou po tom, čo ho použili ako ľudský štít; keďže sa objavili mnohé správy o mučení a zlom zaobchádzaní;

I. keďže po prevrate z februára 2021 nasledovala vlna zatýkania novinárov; keďže bolo zatknutých najmenej 140 novinárov, 53 pracovníkov médií je v súčasnosti zadržiavaných v mjanmarských väzniciach a od vojenského prevratu bolo odsúdených takmer 25 novinárov; keďže Mjanmarsko má vo väzení druhý najvyšší počet novinárov na svete;

J. keďže novinári Htet Htet Khineová a Sithu Aung Myint boli zatknutí v auguste 2021, šesť mesiacov po prevrate;

K. keďže 27. septembra 2022 bola nezávislá spravodajkyňa BBC Media Action Htet Htet Khineová odsúdená na tri roky väzenia a ťažkej práce; keďže Htet Htet Khineová už 15. septembra 2022 dostala prvý trojročný trest s ťažkou prácou za údajné porušenie oddielu 505 písm. a) trestného zákonníka, v ktorom sa kriminalizuje podnecovanie a šírenie falošných správ;

L. keďže Sithu Aung Myint stále čaká na súdny proces na základe obvinení z „podnecovania“ a „poburovania“ za články, ktoré kritizujú mjanmarskú armádu, pričom mu hrozí súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 23 rokov; keďže zdravie Sithua Aunga Myinta sa zhoršuje a väzenské orgány mu odopierajú lekársku pomoc;

M. keďže 14. júla 2022 vojenský súd vo väzení Insein v Rangúne odsúdil Nyein Nyein Ayeovú, nezávislú novinárku známu aj pod pseudonymom Mabel; keďže Nyein Nyein Ayeová bola podľa oddielu 505 písm. a) trestného zákonníka odsúdená na tri roky odňatia slobody na základe obvinenia z „vyvolávania strachu, šírenia falošných správ a podnecovania trestných činov proti štátnemu zamestnancovi“; keďže Nyein Nyein Ayeová je 24. novinárom, ktorý od prevratu v roku 2021 dostal trest odňatia slobody;

N. keďže 1. augusta 2022 bol nezávislý novinár Maung Maung Myo odsúdený na šesť rokov väzenia na základe obvinenia z terorizmu za údajnú držbu fotografií a rozhovorov s členmi „Ľudových obranných síl“, t. j. celého radu povstaleckých skupín, ktoré bojujú proti mjanmarskej vojenskej vláde;

O. keďže 7. júla 2022 súd odsúdil Aun Schan Linovú, novinárku Demokratického hlasu Barmy, na šesť rokov väzenia a ťažkej práce za podnecovanie a šírenie „falošných správ“ po zverejnení správy, v ktorej sa tvrdí, že vojenské sily spáchali podpaľačské útoky na domovy troch stúpencov Národnej ligy za demokraciu, ktorú zvrhol prevrat, v oblasti Wetlet;

P. keďže v júli mjanmarský vojenský režim obnovil trest smrti s cieľom popraviť bývalého poslanca parlamentu Phyoa Zeyu Thawa, popredného aktivistu Kyawa Minyua, známeho ako Ko Jimmy, ako aj Aunga Thuru Zawa a Hlu Myoa Aunga; keďže podpredseda Komisie/vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku dôrazne odsúdil „tieto politicky motivované popravy, ktoré predstavujú ďalší krok k úplnému odstráneniu právneho štátu a ďalšiemu očividnému porušovaniu ľudských práv v Mjanmarsku“;

Q. keďže podmienky zadržiavania, v rámci ktorého bolo zdokumentované bitie a rodovo motivované násilie, predstavujú vážne obavy o bezpečnosť a dobré podmienky zadržiavaných osôb;

R. keďže armáda vedie násilnú vojnu proti etnickým menšinám, zabíja veľký počet civilistov a núti milióny ľudí k úteku a hľadaniu útočiska; keďže vojenské vrtuľníky nedávno ostreľovali základnú školu v regióne Sagaing, pričom zahynulo najmenej šesť dospelých a sedem detí; keďže podľa nedávneho vyhlásenia nezávislého experta na ľudské práva vymenovaného OSN Toma Andrewsa sa podmienky „menia zo zlých na strašné pre nesmierny počet nevinných ľudí v Mjanmarsku“;

S. keďže junta v Mjanmarsku odmieta jasne vyšetriť prípady porušovania ľudských práv Rohingov a vyvodiť zodpovednosť voči páchateľom; keďže najvyšší vojenskí predstavitelia, ktorí dohliadali na útoky proti Rohingom, zotrvávajú na svojich miestach; keďže orgány Mjanmarska odmietajú spolupracovať s mechanizmami OSN; keďže beztrestnosť je hlboko zakorenená v politickom a právnom systéme Mjanmarska;

T. keďže Rusko a Čína vynaložili značné politické, vojenské a hospodárske úsilie na legitimizovanie junty; keďže Rusko a mjanmarská vojenská junta nedávno podpísali plán spolupráce v oblasti mierového využívania jadrovej energie na roky 2022 – 2023; keďže Moskva a Peking ako najväčší dodávatelia zbraní do Mjanmarska majú väzby na ozbrojené sily tejto krajiny; keďže obe krajiny opakovane zablokovali úsilie o dohodu na vyhláseniach Bezpečnostnej rady OSN o situácii v Mjanmarsku;

U. keďže 24. apríla 2021 sa vojenská junta dohodla s vedúcimi predstaviteľmi Združenia národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN) na päťbodovom konsenze, ktorého prvým krokom bolo okamžité ukončenie násilia v krajine;

1. dôrazne odsudzuje násilnú a nelegitímnu vládu vojenskej junty v Mjanmarsku a jej pokusy oslabiť silnú oddanosť mjanmarského ľudu demokracii vzhľadom na to, že je založená na nezákonnom prevrate proti civilnej vláde a viedla k mimoriadne alarmujúcej humanitárnej situácii a kríze v oblasti ľudských práv v krajine, ktorá sa vyznačuje rozsiahlou beztrestnosťou; dôrazne odsudzuje všetky druhy prenasledovania nezávislých novinárov;

2. vyzýva na okamžité ukončenie nezákonného výnimočného stavu v krajine, obnovenie civilnej vlády, návrat na cestu k demokracii a rýchle otvorenie parlamentu za účasti všetkých jeho zvolených zástupcov; podporuje úsilie vlády národnej jednoty o napredovanie smerom k mierovej a demokratickej budúcnosti;

3. vyzýva vojenskú juntu, aby bezpodmienečne prepustila prezidenta Wina Myinta, štátnu radkyňu Aun Schan Su Ťijovú a všetky ostatné osoby, ktoré boli zatknuté na základe nepodložených obvinení, aby odovzdala moc legitímnym orgánom, rešpektovala zásady právneho štátu a slobodu médií a okamžite ukončila vojenské a letecké útoky a násilie voči mjanmarskému obyvateľstvu;

4. naliehavo vyzýva vojenskú juntu, aby stiahla všetky politicky motivované obvinenia proti zástupcom tlače a pracovníkom médií a bezpodmienečne prepustila všetkých nespravodlivo zadržiavaných novinárov, medzi ktorými sú Htet Htet Khine, Sithu Aung Myint, Nyein Nyein Aye, Maung Maung Myo, Thurin Kyaw, Hanthar Nyein, Than Htike Aung, Ye Yint Tun, Tu Tu Tha, Soe Yarzar Tun a Aung San Lin; žiada juntu, aby poskytla potrebnú lekársku starostlivosť Sithovi Aungovi Myintovi, ktorého zdravotný stav vyvoláva veľké obavy;

5. odsudzuje utláčanie pracovníkov a odopieranie práva na štrajk; odsudzuje všetky spoločnosti a značky, ktoré priamo alebo nepriamo podporovali alebo podporujú vojenský a policajný útlak a vydávanie zatykačov na predstaviteľov odborových zväzov;

6. naliehavo vyzýva vojenskú juntu, aby okamžite ukončila zneužívanie vrátane svojvoľného zatýkania a zadržiavania, mučenia, sexuálneho násilia a iného zlého zaobchádzania, ako aj nespravodlivé súdne konania proti novinárom a pracovníkom médií; zdôrazňuje, že právnici, obhajcovia ľudských práv a rodinní príslušníci by mali mať účinný prístup k zadržiavaným osobám; zdôrazňuje, že každý prípad úmrtia vo väzbe by sa mal okamžite oznámiť rodine osoby, mala by sa poskytnúť riadna dokumentácia, telo by malo byť vydané a osoby zodpovedné za zneužívanie by sa mali zodpovedať; žiada nezávislé medzinárodné vyšetrovanie všetkých obvinení z mučenia a zlého zaobchádzania a vyvodenie zodpovednosti voči zodpovedným osobám; zdôrazňuje, že akékoľvek údajné informácie získané v dôsledku mučenia a zlého zaobchádzania by sa nikdy nemali akceptovať ako dôkaz v súdnom konaní;

7. trvá na tom, že sloboda médií má zásadný význam pre účinné fungovanie slobodných a demokratických spoločností a je nevyhnutná na ochranu všetkých ostatných ľudských práv a základných slobôd; keďže novinári potrebujú pre vykonávanie svojej nezávislej práce bezpečné prostredie;

8. vyzýva vládu národnej jednoty, aby jasne vyjadrila svoju pozíciu k postaveniu Rohingov, najmä k ich právu na občianstvo a rovnaké uznanie ako etnická skupina Mjanmarska a k právu na návrat do krajiny;

9. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby naďalej podporovali prácu obhajcov ľudských práv v Mjanmarsku; vyzýva delegáciu EÚ v Mjanmarsku a veľvyslanectvá členských štátov, aby pozorne monitorovali prípady novinárov, ktorí sú v súčasnosti zadržiavaní a väznení, ako aj prípady politických lídrov a ďalších; nabáda zástupcov delegácie EÚ a členských štátov v Mjanmarsku, aby sa zúčastnili na súdnych konaniach proti novinárom, pracovníkom médií, blogerom a obhajcom

ľudských práv v tejto krajine vždy, keď je povolený prístup; žiada diplomatické misie a medzinárodných darcov, aby ponúkli podporu a možnú ochranu obhajcom ľudských práv a pracovníkom médií, ktorým hrozí prenasledovanie, a to aj poskytnutím bezpečného útočiska na veľvyslanectvách a vydávaním núdzových víz osobám, ktoré potrebujú ochranu;

10. vyzýva Komisiu, aby preukázala, že iniciatíva Všetko okrem zbraní neprináša junte žiadny prospech, a v opačnom prípade aby od tohto mechanizmu dočasne odstúpila;

11. žiada EÚ a jej členské štáty, aby posilnili medzinárodnú pomoc, rozvojové projekty alebo finančnú pomoc Mjanmarsku/Barme a zabezpečili, že táto pomoc nebude prínosom pre armádu a neprispeje k ďalšiemu porušovaniu ľudských práv; vyzýva na poskytovanie cezhraničnej humanitárnej pomoci a priamej podpory miestnym organizáciám občianskej spoločnosti, najmä etnickým organizáciám;

12. víta sankcie, ktoré Rada uložila členom Tatmadaw a ich podnikom; vyzýva PK/VP, členské štáty a Komisiu, aby zaviedli ďalšie cielené sankcie voči tým, ktorí sú zodpovední za najzávažnejšie porušovanie ľudských práv v tejto krajine; vyzýva Radu, aby obchodníkov so zbraňami Naing Htut Aunga, Aunga Hlaing Oo a Sit Taing Aunga zaradila do sankčného zoznamu za ich úlohu pri poskytovaní zbraní a vybavenia vojenskému režimu; vyzýva Komisiu, aby zvážila všetky potrebné sankcie voči mjanmarskému režimu; žiada, aby sa prijali potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby tieto sankcie nemali nepriaznivý vplyv na pracovníkov a obyvateľstvo;

13. je znepokojený výnimkami zo sankcií, ktoré umožňujú hospodárskym subjektom vykonávať finančné transakcie s podnikom Myanma Oil and Gas Enterprise; vyzýva na lepšiu medzinárodnú koordináciu sankcií vrátane koordinácie s regionálnymi partnermi;

14. naliehavo vyzýva Radu, aby do zoznamu fyzických a právnických osôb, subjektov a orgánov, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia, zaradila Štátnu správnu radu (SAC) ako subjekt navyše k jej jednotlivým členom s cieľom zabezpečiť, aby sa do tohto označenia zahrnuli všetky subjekty pod kontrolou SAC a aby sa zakázali finančné toky z Európskej únie, z ktorých majú prospech;

15. zdôrazňuje, že miestne a nadnárodné podniky pôsobiace v Mjanmarsku/Barme musia dodržiavať ľudské práva a prestať páchateľom umožňovať ich porušovanie; v tejto súvislosti naliehavo vyzýva podniky so sídlom v EÚ, aby zabezpečili, že nebudú mať žiadne väzby na bezpečnostné sily Mjanmarska/Barmy, ich jednotlivých členov alebo subjekty, ktoré títo členovia vlastnia alebo ovládajú, a nebudú priamo ani nepriamo prispievať k armádnym zásahom proti demokracii a ľudským právam; vyzýva podniky so sídlom v EÚ vrátane materských holdingových spoločností a dcérskych spoločností, aby urýchlene pozastavili všetky vzťahy so spoločnosťami prepojenými s armádou; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vzhľadom na súčasnú situáciu posúdili a prijali vhodné opatrenia na identifikáciu, zabránenie, ukončenie, zmiernenie a nápravu akéhokoľvek potenciálneho alebo skutočného porušovania ľudských práv, ktoré podniky pôsobiace v Európskej únii spôsobujú v Mjanmarsku, ku ktorému prispievajú alebo s ktorým sú priamo spojené; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v navrhovanej smernici o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti zaviedli rozšírené a osobitné povinnosti náležitej starostlivosti pre podniky pôsobiace vo vysokorizikových oblastiach vrátane oblastí zasiahnutých konfliktmi a oblastí, ktoré sú citlivé z hľadiska životného prostredia;

16. vyzýva členské štáty a pridružené krajiny, aby zachovali embargo na priame a nepriame dodávky, predaj a transfer všetkých zbraní, munície a iných vojenských, bezpečnostných a sledovacích zariadení a systémov vrátane ich tranzitu, prepravy a sprostredkovania, ako aj na poskytovanie výcviku, údržby a inej vojenskej a bezpečnostnej pomoci; zdôrazňuje potrebu ďalšieho vyšetrovania situácie Medzinárodným trestným súdom;

17. naliehavo vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby zvýšili tlak na Bezpečnostnú radu OSN, aby rokovala o ráznom návrhu rezolúcie o zavedení komplexného globálneho zbrojného embarga voči Mjanmarsku;

18. nabáda osobitného spravodajcu OSN pre ľudské práva v Mjanmarsku, aby sa naďalej zaoberal prenasledovaním novinárov a podnikol kroky na ukončenie tohto znepokojujúceho vývoja; vyzýva OSN, aby do rámca svojho nezávislého vyšetrovacieho mechanizmu pre Mjanmarsko zahrnula porušovanie slobody médií a aby podporila akúkoľvek možnú iniciatívu na sankcionovanie vojenského režimu a vyvodenie zodpovednosti voči osobám zodpovedným za hrozné porušovanie ľudských práv, ku ktorému v súčasnosti v krajine dochádza;

19. vyzýva EÚ a členské štáty, aby preskúmali všetky možnosti vyvodenia spravodlivosti a zodpovednosti za závažné medzinárodné zločiny spáchané bezpečnostnými silami vrátane zločinov proti ľudskosti spáchaných po prevrate, ako aj zločinov proti ľudskosti, vojnových zločinov a genocídy páchaných počas desaťročí v Jakchainskom štáte a iných etnických regiónoch, a to tým, že podporia postúpenie situácie Bezpečnostnou radou Medzinárodnému trestnému súdu;

20. vyjadruje poľutovanie nad popravou členov opozície a opakuje, že dôrazne odsudzuje trest smrti;

21. dôrazne vyzýva vojenskú juntu, aby zrušila všetky právne predpisy, ktoré by mohli ohroziť slobodu médií, a ukončila obmedzovanie práva ľudí v Mjanmarsku na slobodu prejavu online aj offline, čo zahŕňa slobodu vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie;

22. konštatuje, že päťbodový konsenzus nepriniesol žiadne výsledky, a vyzýva združenie ASEAN, aby uznalo, že junta Mina Aunga Hlainga nie je spoľahlivým partnerom; naliehavo vyzýva združenie ASEAN a jeho členov, aby rokovali s vládou národnej jednoty o novej dohode o kríze v Mjanmarsku a aby zabezpečili, že bude zahŕňať mechanizmy presadzovania s cieľom dosiahnuť udržateľné a demokratické vyriešenie krízy v budúcnosti;

23. odsudzuje Rusko a Čínu za to, že mjanmarskej junte poskytli politickú, hospodársku a vojenskú podporu;

24. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie úradujúcemu prezidentovi Duwa Lashi Laovi a vláde národnej jednoty Mjanmarska, výboru zastupujúcemu Pyidaungsu Hluttaw, štátnej radkyni Mjanmarska, armáde Tatmadaw, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Komisii, Rade, vládam a parlamentom členských štátov, členským štátom Združenia národov juhovýchodnej Ázie, generálnemu tajomníkovi Združenia národov juhovýchodnej Ázie, medzivládnej komisii Združenia národov juhovýchodnej Ázie pre ľudské práva a generálnemu tajomníkovi Organizácie Spojených národov.